

Anayasa Mahkemesi: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun Erişimi Engelleme Yetkisi Anayasa'ya Aykırıdır

25 Oca 2024

2023 yılı biterken Anayasa Mahkemesi ("AYM") tarafından verilen ve en çok ses getiren kararlardan birisi, Reklam Kurulu'nun erişimi engelleme yetkisine dayanak düzenlemeyi iptal eden karardır. 2024 yılı başlarken de, AYM bu sefer de Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun çevrimiçi kanallardan içeriği çıkarma yetkisine dayanak düzenlemeyi iptal etmiştir. AYM'nin [11/10/2023 tarihli ve 2020/76 E., 2023/172 K. sayılı söz konusu kararı](#) 10 Ocak 2024 tarih ve 32425 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

Tıpkı Reklam Kurulu'nun internet sitelerine erişimi engelleme yetkisinde olduğu gibi, burada da iptal kararının yayım tarihinden dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş olup, kanun koyucunun bu geniş sürede AYM değerlendirmeleri ile daha paralel bir düzenleme yapması beklenmektedir. İptal kararının detayları ise özetle aşağıdaki gibidir:

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ("5651 sayılı Kanun") madde 8 ile internet ortamında yapılan ve içeriği aşağıdaki suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe sebebi bulunan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verilebileceği düzenlenmektedir:

a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan; 1) İntihara yönlendirme (madde 84), 2) Çocukların cinsel istismarı (madde 103, birinci fıkra), 3) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190), 4) Sağlık için tehlikeli madde temini (madde 194), 5) Müstehcenlik (madde 226), 6) Fuhuş (madde 227), 7) Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (madde 228) suçları.

b) 25/7/1951 tarihli ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar.

c) 29/4/1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanunda yer alan suçlar.

ç) 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 27. maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında yer alan suçlar.

5651 sayılı Kanun'nun 8. Maddesinin 4. fıkrasında, içeriğin çıkarılmasına yönelik kararın BTK Başkanı tarafından verilebileceği ve 11. fıkrasında ise, ilgili kararının yerine getirilmemesi halinde, BTK Başkanı tarafından ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına idarî para cezası verilebileceği düzenlenmektedir.

AYM tarafından bu yönde yapılan inceleme kapsamında, masumiyet karinesi ele alınmış ve BTK Başkanı tarafından ilgili içeriğin çıkarılmasına yönelik uygulamanın masumiyet karinesi ile çelişip çelişmediği değerlendirilmiştir. Değerlendirme kapsamında ise, bu yönde verilen kararın bir suç tespitine bağlı olup

olmadığının ve ceza niteliğinde olup olmadığının irdelenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Tüm yönleriyle yapılan kapsamlı değerlendirme sonucunda ise, BTK Başkanı tarafından bu yönde bir karar verilebilir olmasının masumiyet karinesini ihlal ettiği değerlendirilmiştir. Bunun sonucunda ise aşağıdaki gibi karar verilmiştir:

- o maddenin aşağıdaki 4. fıkrasında yer alan "*içeriğin çıkarılması ve/veya*" ibaresi iptal edilmiştir:

"8(4): İçeriği birinci fıkrada belirtilen suçları oluşturan yayınlara ilişkin olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı re'sen Başkan tarafından verilir. Bu karar, ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcısına bildirilerek gereğinin yerine getirilmesi istenir."

- o maddenin aşağıdaki 11. fıkrasında yer alan "*ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına*" ibaresi iptal edilmiştir:

"8(11) İdarî tedbir olarak verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmemesi halinde, Başkan tarafından ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına, onbin Yeni Türk Lirasından yüzbin Yeni Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. İdarî para cezasının verildiği andan itibaren yirmidört saat içinde erişim sağlayıcı tarafından kararın yerine getirilmemesi halinde (...) Kurum tarafından yetkilendirmenin iptaline karar verilebilir."

Tüm bunların yanında, AYM 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi bakımından da bir inceleme yapmıştır.

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında, kişilik hakları ihlal edilen kişilerin başvurusu kapsamında ilgili içeriğinin çıkarılmasına yönelik düzenlemeler yer almaktadır. Bu yönde AYM tarafından yapılan değerlendirme sonucunda, bu şekilde yapılan bir uygulamanın aslen ifade özgürlüğünü ihlal ettiği belirtilmiştir. Devamında da, sulh ceza hakimliklerinin çekişmeli yargı yapmadan bir sonuca varmaları beklendiğinden, burada çatışan haklar arasında bir denge olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim bu şekilde yapılan sınırlamanın internet ortamında yer alan belirli bir içeriğe erişimi engellemek suretiyle o içeriğin belirli bir ülke sınırları içinden ulaşılmasına, kararın verildiği tarihten itibaren süresiz olarak engel olduğu değerlendirilmiş ve bu durumun, ifade ve basın özgürlüklerine ağır bir müdahale olduğu kanaatine varılmıştır. Tüm bunların yanında, kişilik haklarına yapılan saldırılara karşı internet içeriğinin sınırlanmasına yönelik kademeli bir müdahale imkanı sunulmadığı belirtilmiştir. Bu sebeple, ilgili maddenin iptaline karar verilmiştir.

Görüldüğü üzere, AYM masumiyet karinesi ile ölçülülük ilkesini daha ön planda tutmuş ve aksi yöndeki uygulamaların sonlandırılması gerektiğine kanaat getirmiştir. İptal kararının yürürlüğe girmesi için tanınan bu dokuz aylık sürede nasıl ilerleneceği merakla beklenmektedir.

Related Attorneys

- [EZGİ BAKLACI GÜLKOKAR, LL.M.](#)
- [BÜŞRA BIÇAKCI, LL.M.](#)